ФРОНТЫН ТУҺАДА ФРОНТЫН ГУРИМААР АЖАЛЛАЯ!

Бүхы оронуудай пролетариинар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 38 (3351) | 1942 оной февралиин 13, пятница | СЭН 15 МҮНГЭН

„...Хүдөө колхозуудта большевистскэ агитацие сэрэгэй уеын эрилтын хэмжээндэ хүртэр үргэхэ, бүхы агитацие немецкэ фашизмай бута сохигдохо хэрэгтэ зорюулха хэрэгтэй.“

(„Правда“)

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТАХИ АГИТАЦИОННО ХҮДӨЛМЭРИИН ГОЛ ЗОРИЛГОНУУД

Ургэн түрэл манай колхознигуул болбол немецко-фашистска тонуулха нэрэмшэ арадта эсэргүүсэнь. Улаан Армиин айлшагтай ехэ тэмцэлые тон ѳноороор ба хэрхоор ажалгаа харюу байна. Фронтюо ба Улаан Армиидаа туһалха ябадалые тон түрүүшын, гаяа маһанай хэрэг болгоод, эрхим ѳөйхан үүсхэлүүдые, ѳүгэлэн ябадалуудые хойно-сойноһоонь гаргажа, манай нүдэлэрэшэд, колхозниууд, интеллигенци болбол ажалтай фронт дээрэ халуун патриотическэ ябуулгануудые үйлэдэнэ.

Нүхэр Сталинай түүхэтэ элитхэлээр зэбсэгжэн зорилгоһон фронт ба тылэй гвардеецүүд эхэ ороныгоо нэрэ түрэ ба эрхэ сүлээлэй түлөө агуулхэ-героизм гаргана.

«Нүхэр Сталинай хэлэһэн эхэ үгэнүүдэй манай хүн зон ба армиин олон түмэнэй дунда хэды шэнэхэн ехэ нүлеетэй байһаниие би болбол үгөөр хэлэжэ үшэ хүрэхэгүй байнаб; манай хүсэн ноёр дахин эрилгэлэ гэжэл хэлэжэ шадаха байгүб. Ухаан оюугаараа ѳөргэн болхоожо шадаха хүнүүл хэдэн миллион советскэ хүнүүдэй үзэжэ байһан тэлэ бололгонуудые. эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай түүхэдэ болоһон гайхамшагта ушаралнуудай нэгые уран зохеол болгон хэруулаа ѳаа зохихо гэжэ ехэдэ түсэхэ байнаб»—гэжэ Михаил Иванович Калинин «Илалтын зам хэрэ» гэжэ ѳалхан гаргаһан статья сеогоо тэмдэглэһэн байха юм.

Ушар тиимэ тула дайнай түүхэдэ болоһон гайхамшагта ушаралнуудые онобшотой зохидоор ойлгосотой тодоор ба уран гоёор хөөрэжэ үгэхэ гэшэ агитатор бүгэнэй тон харюусалгатай ба хүндэтэй үүрэг юм. Хүдөө колхозниууд дунда мянга ѳо дүүргэхын тулада Советскэ Информбюорогой мэдээсэлнүүдые бүрэг-барат ушаад лэ дүүргэдэг ушарнууд али олон бии байна. Хойшодоо энэ тосэшэгүй хэрэгтэ эсэс табиха хэрэгтэй. Бурят зоной дунда тулгэли хэлэн дээрэнь тодорхой һайнаар ойлгуулха, илангаяа зарим ѳоонин эпизодуудые ушиха-еөөдтэйнь хөөрэлэхэ, асуулгануудтань онсо зүб ба ойлгосотойгоор харюусаха, энээнэ нютагай, колхозой болото барилгануудтай нягтаар холбон ябуулха ба нагидна туһалгаа үргэнөөр хэрэглэхэ ушартай байна.

Гитлеровскэ банкидуудай үйлэдэһэн бузар муухай аашануул тухай документнуудаа газетэнүүд дээрэ саг үргэлжэ гаргадаг байна. Эдэ зэрлиг аашануул тухайда советскэ хүн бүхэн мэдэхэ ѳөөтой. Улаан Армиин туйлажа байгаа айхабтар, ехэ ялалгануд, фронт тыл хоёрой шуһа мяханай барисаан тухайда манай колхозниууд бүрэн түгэс мэдэжэ байхань зайлашгүй. Гэбэшье хүдөө нютагуулта газетэ, журналнуудай абтаатгүй дэрэнэ, мүн агитаторнуудай ѳөөдэйнь хүжүүн дэрэнэ энэ айхабтар шухала хэрэг хойно гарашадаг байха юм.

Тиимэ һэн хойнонь райком, айкомуул ба хүдөө нютагуултаяа эхин парторганизациинуул болбол колхозно клуб, улаан булан, уншалгын байшан бүхэнние ѳөөтой гэгшэн агитационно пункт болгоно уялгатай. Энэ үгэр бүгэ шэнэ шэнэ газетэ, журналнуудые ба радио-точкэ эрэгэбшэ байха, колхозниууд сүлеотэй сагтаа ерэжэ һуулгын һонгануудые нуулгажа байхань зайлашгүй.

Илангаа хүдөө нютагуулта кино, радио тон мууса хүдэлмэрилдэг, олохон колхозой клубуул, уншалгын байшангуул томо гэгшэн суурилгатай, һара жэлэр түлыгдэгшьегүй байдаг. Жэшээлхэдэ. Мухар-Шэбэрэй аймагай Сутайн сомоной Сталинай ба Карл Маркс-сын нэрэмжэтэ колхозуудай дэргадаха клубуул нүгэй һуушагүй хуйтэн, хүнэй орошогүй суургатай байдаг заншалтай.

ВКП(б)-гэй Бурят-Монгол Обкомой VII пленум болбол агитационно хүдэлмэриие, илангаяа лагалина агитациие эрид һайжаруулга тухай нютагай партийна организациинуудыа эриһэн байгаа.

Мүнөө энэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгшэнэшье мүртөө тон ло дутаанат байна. Нэдэ захыень абаад хэлэгдэлэ, плакат ба «Агит-сонхо» гаргажа хүдөө клубуудаар тараха тухай Бурят-Монголой советскэ ураншуулаашат ба ураншохёолшолой Союзуудта болоод, мүн нэгэдэмэл газетнэ хэбдэлэ даалгаһаан аад, тэрэнь мүнөө хүртэр унжагайржа, үшөөл үсэлнөө ороодуй байгаа юм. Энээнэй дашараанда, колхозно клубуудта, юрэ аймагуудайшье центртэ плакат, «ТАСС-эй сонхо» гэхэ мэтын нигилина зүйлнүүд тоншье хомор, олонхидоо бүрилье үгы байна.

Гадна хүдөө нютагуултахи радиоузелнуудые бүхэжүүлхэ, радиоточкэнуудые зэбэбариилгаа амидыруулха, Советскэ Информбюорогой ба һүүлэй мэдээсэлнүүдые саг үргэлжэ гэгдэнгүйгөөр шагнажа байхаар болгохо гэшэ «агитационно хүдэлмэриие һайжаруулха» тулай шууяа ехэтэ тогтоожонуулһаа дээрэтэхэ гэжэ һанамаар.

Агитатор гэшэ колхозной гэрэ һүнэһэнинь байха ѳөөтой. Агитаторнуud болбол тус хүдэлмэрээ һайнаар ябуулаад байбал, колхозниуудайнгаа дунда ажалай үльгэр жэшээ бэсэрэх харуулжа хүндэтэй солотой байбал энэ ехэ үүрэгээ гүйсэдхэжэ шадана. Иимэнүүд агитаторнуud манайда хэдэн зуугаад бии. Тоо, зарим агитаторнуud нэрэ зүүхэнэ бэшэрэ, парторганизациигаа хаалгабариг хайша хэрэгэр хэнжэ участогуулта үнэ удаан гарадагүй. «бурхан харуужа» гэдэ ябатаг хүнүүл байха юм. Селэнгын аймагай Юрэотэй сомоной агитколлектив бүхэли дээрэ хүдэлмэрээ ѳhалд таарамжатайгаар табяа гэбэшье зарим агитаторнуудай (Маланов, Хачатурова) ѳөөрөө зайлайгаар жэнжэ, участогтаа бүрэн гарадагүй дээрэнэ болото дээрэ хэһэн хүдэлмэриинь сааруулан дээрэ үлэшэдэн байна.

Саашадаа энэ дутуу хүндэлгэнүүдые үнтэһөөрьнь залгин хаяжа, хүдэлмэрээ дайнай гүйцэдэн шэнэхэн табиха саг тулаа. Сегдэл татажа шуулха, ѳөрөө бүтэгые хулеэхэ саг мүнөө байха ѳөөгүй, харин ле агитациие хөөр гартаа хам барижа большевистскэ ѳөөр ябуулха—хүдөө нютагуудай парторганизациинуудай ерэхэ үүрэг болоо.

Советскэ Информбюроһоо

Февралиин 11-эй үглөөнэй мэдээсэл

Февралиин 10-ай ѳүдэнэй туршада немецко-фашистска сэрэгүүдэй эсэргүүсэлэй манай сэрэгүүдэй добтолгото байлдаанууд үргэлжэлбэ.

• • •

Нүхэр Эрастовай частинь боецүүд (Баруун фронт) хоёр һуурин газарые немецүүдһээ сулеолоод, дайсанай 60 автомашина, 6 ехэ буу, 14 пулемет, 33 мотоцикл ба винтовкын 11.400 ѳомо булаан абаба.

Фронтын ондоо нэгэ участок дээрэ манай буудалгын часть хатуу шанга байлдаа хэжэ зуурда 4 немецко танк ба 4 ехэ буу үгы хэжэ, 13 пулемет, танк буудаха 2 ехэ буу, 2 автомашина, 50 велосипед, ѳомо хэрэгсэлтэй 12 ашаа тэзбэри ба сэрэгэй бусад зоорь булаан абаа. Немецүүд 400 солдат ба офицерэе алуулба.

• • •

Ленинградска фронтын зарим участогуud дээрэ ябуулгаа хэжэ байһан манай частьнуud нэгэ үдэрэй байлдаанда дайсанай 1.500 солдат ба офицерые үгы хэбэ. Советскэ артиллеристнуud ба тагнуулай бүлэгүүд 3 немецкэ танк. 6 ехэ буу, 5 станково пулемет, 3 миномет үгы хэжэ, 46 ДЗОТ ба блиндажуудые бута зада татаа.

• • •

Урда фронтын нэгэ участок дээрэ найсан болбол горьтойхон ѳөөжэлтэ абаа, манай частьнуud та контратака хэхэ гэжэ ѳөөжэ. Манай боецүүд немецүүдые мэргэн буудалгаар угтан ехэ гэлтэдэ оруулжа гэдэргэнь сохёо. Байлдаанай болоһон газар дээрэ 850 немецкэ солдат ба офицерэй үхээр үлэбэ. 20 немецүүд плендэ абтаа. Тэдэнэрэй дунда 85-дахи ябган сэрэгэй полкын нэгдэхи батальоной командир, майор яуй бии.

• • •

Сапер-улаачармеецүүд нүхэл Зотов, Егоров, Хохлов ба Епифанов гэгшэд П. гэдэг деревнийн түлөө болоһон байлдаанда ехэ шалгамдаар минэнүүдые табижа немецкэ 3 танк үгы хэв.

• • •

Смоленскэ областьто немецүүдэй эзэлһэн нэгэ районо нүхэр К. гэгшэн команда юроо ябуулга хэжэ байһан партизанско отряд немецко-фашистска булимтаргшадта эсэргүү амжалгатай тэмцэл ябуулжа байна. Немецүүдэй ѳомо хэрэгсэлэе фронт тэзэшэ зөөжэ байһан хаогын хуучые партизанууд палаа. Тэрэзн дотороо хоёр удэрэй туршада харгыгаар ябалга тоглолдоһон байба. Хэтэн үгэр унгэрөөг байгала эзэ зуурэ тэ патриотуудэй тумэр харгын хүүрэг эблэбэ. Харгы дээрэ боецүүд дайсанай хүнгэн машиные үгы хэжэ, немецкэ генералые алаа. Бүлэг партизанууд харгы саһа сэбэрлэжэ байһан колонно добтолго хэв. Немецкэ 4 унтер офицерые үгы хэвэ, партизанууд энэ колоннодо зарагдажа байгаа плендэ абтаһан 25 улаанармеецые сүлеолбэ.

• • •

«Гансатан ѳүүлэй байлдаанда манай рото 36 солдата алуулжа ба шархатуулжа гэзэгэ. Рото соолнай 20-ноо олон бэшэ хүн үлэбэ. Жагсаалһаа гарачаагай дунда алагдаһан ба шархатаһан хүнүүдэ гадна, ѳүдэһэн хүнүүд олон бии. Эдэ ууха юумэнай булай муу. Талха гилэмэнэй талаар онсо ехэ дутагдалтайбди. Һүүлэй үеэ удэртөө 100—150 граммаа ехэ бэшэ хилэмэ абидаг байгаабди... Манай рото сооноо 6 хүн болгуултаа. Тэдэнэр мүнөө бэдэргүүдэнэ орожо байна. Эдэнэрэй хоёрые—Рихапда Ган ба Трайда гэгшэдые би бэсэрээ таниха. Бэшэнинь резервнөө бүри һаяхан ерэһэн хүнүүд юм, нэрэ обогынь би һанаанагүйб» гэжэ 262-дохи немецкэ дивизиин 485-дахи полкын 9-дэхи ротын плендэ абтаһан ефрейтор Адам Рейнбардт гэгшэ ѳөөрэнэ.

• • •

Баруун-Казахстанскэ областиин Приуральна райондо эсэгэ ороноо хамгаалгын ажуулхэ дайнай үеэ 209 эхэнэрнүүд трактор шуулгаа, трактористнууд нэрэ эзэрые олоһон байна. Мүнөө трактористнууд үшөө 231 эхэнэр һуража байна.

АРМИИНГАА ИЛАЛТЫЕ

АЖАЛАЙ АМЖАЛТААР ХАРЮУЛХА!

Манай колхозниууд Улаан Армиингаа ойн үдэртэ эрхим һайн угтамжа бэлэдхэжэ байна

Байгал шадарайхидай амжалтата ажалай зарим дүнгүүд

Тарялангай ургасые ба малажалай ашаг үгэлые дээшэлүүлһэнэй түлөө колхозниууд ажалайнь түлөөһые нэмэжэ түлэхэ тухайда СССР-эй СНК-гэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол болбол социалистическэ хүдөө ажалые улам хүсэтэйгөөр хүткөөхын түлөө тэмсэлдэ ололгитые зорилгуулан жагсаагаа. Энэ халаа илангаяа мүнөө, бүтэөһөн хүдэлмэриинтөө хүнгүүлые гартаяа, эльбэг ехэ олзоо хубаагаад байхада, эли тодоор харагдана.

Прибайкальска аймагай хэдэ гэгэн колхозуудай эрэгтэй ба эмэгтэй колхозниууд түсэбтэ даалгаринуудаа үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө нэмэлтэ түлөөһөнүүдые абажа байна. Жэшээлхэдэ, Батуринска сельсоветэй «Путь Социализма» колхозой гахайнан нүхэр Христиния Красивых гэгшэ 68 порцоонко туужуулхэ даалгаһтай байһан аал, 90-е туужуулээ. Тиин тэрээнэйнгээ түлөө нэмэлтэ түлөөһөнтэ 9 порцоонто абаба. МТФ-е даалгаа нүхэр Игнатов гэгшэ мал үсхэбэриилхэ түсэбее 200 гаран процент дүүргэһэнэйнгээ түлөө 140 килограмм мяха абаһан байна.

Ан үсхэбэриилэгшэ нүхэр Антон Спиридонович Тарасов 17 үнэгэ (түсэбынь 10), 17 еното (түсэбынь 10) тэжээжэ, 1450 түхэригтэй шагнаада хүртэһэн байха юм.

Нүхэр Иван Антонович Хмелевой хүтэлбэрилдэг ефремовскэ звено пшеницын, овесой ба картофбхын үргаса дэшэлүүлхэ түсэбее үлүүлэн түйсэдхэһэнэйнгее түлөө нилэд ехэ нэмэлтэ түлөөһөнэй хубаариа хүртэбэ.

Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозой МТФ-ей һаалишан Мария Шурыгина 7.769-эй ороондо 10.000 литр һү һаажа, 348 литр һү нэмэлтэ түлөөһөнтэ абаһан байха юм. Тэрэшэлэн һаалиша Римогья Горбунова 272 литр һү, Анастасия Артемьева 129 литр һү абаха болоо.

Горячинска сельсоветэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан нүхэр Розина 8839 литр һү һаажа, түсэбее 130 процент дүүргэд, 396 литр ѳүгөөр шагнагдаа.

Турэнтэйн сельсоветэй Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө-ажахын артеллин тонишод Иван Константинович ба Харитон Егорович Радионовуud хонинһоо нооһо хайшалха даабаринуудта тус бүри 222 процент дүүргэжэ, 9—9 килограмм нооһо нэмэлтэ түлөөһэ абаба.

Энэ сельсоветэй «Красная Заря» колхозэй хонишон нүхэр Патрушевата түсэбее үлүүлһэнэйнь түлөө 9,6 килограмм нооһо ба 1 хониной арһын үгтээ.

Дэрэ дурсагдаһан багаатанууд хаалаа олонтоото жэшээнүүдэй зарымнинь лэ гэшэ.

Манай аймагай эрэгтэй ба эмэгтэй колхозниууд энэ жэлэйнгээ эльбэг ехэ олзодо урмашан, хэгээ хөөзэнэйхиһэ үндэр бүтөөсэтэйгээр ажаллахаар эо нигжожо, Эхэ ороноо бүри ехэ тоглха, мяха, һү, тоһо ба бусад продуктнуудые үгэхын түлөө тэмсэлэе удэрһөө удэртэ эсшадуулан дүүргэжэлүүлжэ байнад.

Ф. Воронцов.

Габшагайшалга гаргана

Юрэотэй сомоной (Селэнгэ) Карл Марксын нэрэмжэтэ артеллин колхозниууд агуулеха вохь Сталинай заабаринуудые ажал хүдэлмэри нэрэе амжалтагайгаар бэелүүлхын түлөө угаа ехэ ороолгото, табшагайшалга гаргажа байнад.

Жэшээлхэдэ, колхозой солото һаалиша нүхэр Дулма Ванчикова хэдэн арбаад үнээ даажа абаад, нормоһоо нилэд үлүү һү һаажа. Үнээ хоолой резервнуудые эльбэг тэлбэг болгото хэрэгтэ эдибхитэйгээр хабаадалсана.

Тэрэшэлэн колхозник нүхэр Цырен Санжиевэ гэгшэ магазинние даатаһаа гадна, артеллин ямаатай фермые хүтэлбэрилэн, 2 хүнэй хэхэ хүдэлмэриие дүүргэдэг болонхой.

Ю. Раднаев.

Стахановска ажалай аша

Сутайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түүрүүлэгшэнь нүхэр Ш. Санжиев) хабсрай тариилгала хэрэглагдэхэ плугуud ба бусад машина зэбсэгүүдээ заһабариилжа хүүргээ.

Энэ халаа түмэршэ мэргэн Д. Жанаев гэгшэн стахановска ажалай аша мүн.

Мухар-Шэбэр. **Б. Жигжитов.**

„ЮУГЭЭРЭЭ ФРОНТДОО ТУҺАЛҮАБИБ, ЭНЭЭНЭЭ ЯАГАА ҺАА ТҮРГЭНӨӨР БА ҺАЙНААР БҮТЭЭЖЭ ШАДАҮАБИБ.“ – ГЭҺЭН НЭГЭН ҺАНАЛ БОДОЛ КОЛХОЗНИГУУД БА ГОРОДОЙ ХҮНҮҮДЭЙ УУРАГ ТАРХИИЕ САГ ҮРГЭЛЖЭ ТАЛХИДАЖА БАЙХА ЕѲОТОЙ“.

М. И. КАЛИНИН.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Ленинэй орденто Сталинградска тракторна заводые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Танкнуудые ба танкын моторнуудые үйлэдбэрилгэнэй талаар правительствын даалгабариуудые жэшээтэ һайнаар түүргэһэнэйнь түлөө Ленинэй орденто Сталинградска тракторна заводые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ
М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва. Кремль.
1942 оной февралиин 6.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Бакинска нэфть абалгын „Сталиннефть“ трестын 4-дэхи номэрэй олзоборилгые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Нефть абалгын талаар правительствын даалгабариие жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэйнь түлөө Бакинска нефть абалгын «Сталиннефть» трестын 4-дэхи номерой олзоборилгые Ленинэй орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ
М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1942 оной февралиин 6.

ГИТЛЕРОВЕЦҮҮДЭЙ ЖЭГШҮҮРИТЭ МУУХАЙ ГЭМТЭ ХЭРЭГ

„Ново Иерусалим“ гэжэ музей-сүмэ хиидые фашистска бүдүүлиг хэрзэгынэрэй шатааһан ба бута хяа татаһан тухайда

СССР-эй Академи Наукын дэргэдэхи Түүхэй гүрэнэй музей ба Материальна культурын түүхэй институтай тусхай комиссиэ болбол «Ново Иерусалим» гэжэ музей-сүмэ хиидэй бута хяа һуриилэн ламарга, Истра городто, ошоохо, хэдэн хоногой турша соо ганилсаһан ба немецүүдтэ эзэлдэгдэд байха үедэ Истра городто байһан нютаг хүнүүдэй гэршэлэн тэлэһэн үрэнүүдые тамлаг-лэжэ абаһаан. Эйнгаа улаа мүнөө Москва бусажа ерэһэн байна. Энэ комиссиин составта профессоруud Киселев ба Смирнов, научна сотрудниууд: Влаватский, Горюновз, Евтюхова ба Закс гэгшэд ороосоһон байна.

«Ново Иерусалим» гэжэ сүмэ хиид болбол ород арадай түүхэй ба шажнай тон ехэ памятник байгаа юм. Энэ сүмэ хиидые 1656 ондо патриарх Никон бүйгуулһан юм. Тэндэ байгаа дурасхаалта Воскресенский гэдэг дээдэ сүмэ болбол XVII зуун жэлэй московско барокконы түлөг дуулаа һалгэржа байгаа ородой архитектурын үеые хаагуулһан үльгэр жэшээ байгаа юм. Энэ сүмэ хиидые тойруулан барилгаа дасан дуганай байшангуud ладаа архитектура ба уран һайханайнгаа талаар түйлай ехэ ушгэй байшангуud байгаа бэлэй. Эдэ байшангуud Росси гүрэнние мэдэлдэ барижа байгшалай дурасхаалгануудтай холбоотой байгаа юм, жэшээлхэдэ, император Петр 1, императрица (хатан хаан) Елизавета гэгшэдэй түүхэтэй холбоотой юм. 1920 онто энэ хиид сумые музей болгожо, түүхэн тон шухат дээдэ айхабтар олон тоото экспонатуудые хадагалһан гагар болоо юм. Тус сүмэ хиидэй буугы барилга байгуулгануудые хуушан түхэлдэнь оруулжа хэлэн олон дахин заһабариилһан ба айхабтар нарин нягтаар харуулжа байһан байнэбди.

Тус сүмэ хиидэй ѳөлгөршэһэн һуурин үлеедэһэнүүдые шэнжэлэн үзэһэн эрдэмтэдэй комиссиэ болбол ородой культурын түрбилгүй ехэ памятниг немецүүдэй бүдүүлиг хэрзэгынгээр үгы хэнэнние баталан олоһон байна. Тэрэ комиссиин золёсһон акт соо нитэжэ хэлэгдэнэ байна:

«Ново Иерусалим» гэжэ музей-сүмэ хиидэй территориие немецүүд болбол ноябриин 26-да эзэлээд, тандэ госпиталь ба штабайнгаа эмхи зурганнуудые байрлуулһан байгаа. Энэ территориие эзэлхэдэ музейн дотоодо һуурһан хамаг хүнүүдые бултыень, нэгэ-нашье сотрудниууд, эзэлжэ байһан байрااнь үлэжэ гарсаад тэдэнэй хабаатай эдхогшолые сүм тоноһон гү, али үгы хэнэн байба. Тэлэ хүнүүд нэдаа немецүүдэй түбэда шалыень угааха, хубсаһыень угааха, түлеэ хэлэлха ба оруулха гэхэ мэтэй хүндэ хүшэр хүдөлмэри баалаатын ѳөөр хэхээр хабаадуулагдаһан байна».

Немецүүд Истра городһоо тарэхэдэ ошохынгоо урда тэе, 1941 оной декабриин эгиндэ, хоохонуудтай дасан сүмэ, асар самхаг, адистигтэ гэгээн хаалгын дээрэхи алтан субарга гэхэ мэтэнүүд доро мэлэнүүдые нюулаад, декабриин 10-ай гэгээн сагаан үдэр дунда бултыень тэнэ бута татажаргиһан байгаа. Тиигэхэ зуурда сүмэ хиидэй территори дээрэ байгаа бүхы ба ялга байшангуудые шатажаргиһан байна.

Комиссиэ болбол ѳбдэрхэй бутархайнуудыень шэнжэлэн үзээд байхадаа шигэжэ олобо:

«Сүмэ хиидэй гадаада талаарнь бэйгуулагдаһан хана туургын бүхы найман асар самхаг, адистигтэ гэгээн хаалгын дээрэхи алтан субарга ба музей-сүмэ хиидэй гол памятникынь болохо алтар суута Воскресенский гэдэг дасан сүмэ хоохонуудтаяа хамта сүм тэнэ бута татагдашанхай байба...

Хашаагай баруун урда булаанда байһан музейн клуб, музейн канцеляри, хоёр лабораторн ба сотрудниууд байрлаадаг Гефсименскэ асар самхагай хажуда байгаа гэр гэхэ эрэгтэй шэнэ дабхар молон барилганууд сүм шатажаһан байба».

Немецүүдэй орожо ерэхэ үедэ түүхэ ба ажал һуулгалые ба түүхэ байгаалиие харуулһан музейн хабаатай коллекциинүүд, мүн тэрэшэлэн архивынь энэ сүмэ хиидэй территори дээрэ хадагалаатай байгаа. Эдэ коллекциинүүдынь сүм һандаргаагдажа, ханза бараан, зураг, хубсаһа үмэдхэл гэхэ мэтын экспонадуудай тэнэрхэй бутархайнуud саһан дээгүүр ѳндэ тэнэ хаягдашаһан хэбтэбэ. Немецүүд болбол энэ музейе тэнэ татаха ба шатаахынгаа урда тэе тэрэнэй хабаатай экспонадуудые сүм һандаргаажа бута хяа татаһан ба тоноһон байгаа гэжэ эрдэмтэдэй комиссиэ тогтоон олоһон байха юм.

Эрдэмтэдэнэ бүридэһэн комиссиин акт болбол Истра городто гитлеровецүүдэй хэһэн жэгшүүритэ муухай гэмтэ ябалые сүм тодоруулһан документ байна.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

★ ★ ★

ОЛОНИИТЫН ДУНДАХИ ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ БОДОТО БАРИМТАНУУД ДЭЭРЭ ҮНДЭҺЭЛЭН ЯБУУЛХА

★ ★ ★ ★ ★

Нүхэр Сталинай элидхэлые гол болгон...

Ноябриин 6-да нүхэр Сталинай хэлэһэн түүхэтэ элидхэлые гол болгон ВКП(б)-гэй Яруунын айком һүүлэй хэдэн һарануудай турша соо ажалшадай дунда ойлгууламжын үдэлмэрие хангалгатайгаар ябуулжа байна.

«Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуулахэ дайн ба манай зорилгонууд», «Фашизм болбол хүн түрэлтэнэй хорото дайсан», «Улаг-хооронгын оршон байдал», «Гитлеровскэ армиг—тонуулшадай ба алууршадай банда» ба бусад олон темэнүүд дээрэ хамтадаа 108 элиихэл үнгөргөдөө. Энүнтэй 8813 хүнийе хабаадуулһан байна юм.

Элидхэл ба лекциинүүдые айматай хүтэлбэрилхы үдэлмэрилгэшэд, интеллигенци—багшанар, врачнууд үнгөргэдэг. Мяханай совхозой директор нүхэр Шубин, дунда һургуулиин багшанар Богжанова, Краснокутский ба бусад колхознигуудай дунда хэдэн олон элидхэл хэһэн байна.

Тэрэшэлэн ВКП(б)-гэй айномоор эмхидхэгдэһэн агитбригадын хүсөөр бага бэшэ үдэлмэри ябуулагдана. Үнгөргөнө жэлэй тарилхуриалгын хайуун үдэлмэриие үедэ эмхидхэгдэһэн агитбригада болбол 10 колхозто, мяханай совхозой бүхы фермэ, гүүртэнүүдэ ба айматай центрын ажалшадай дунда нитэ-ойлгууламжын үдэлмэри ябуулһан байна. Тиимэһээ үйлэдбэри дээрэ үдэлмэриилгэ байһан эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд мүнөө үеын оршон байдалые һайнаар ойлгожо, фронтоо туһалхын зориилгоор нилэдгүй ехэ эршэтэйгээр ажаллалаг болоо. Мүн 1941 оной текабрь соо эмхидхэгдэһэн агитбригада 10 колхоз, МТС, загаһанай завод гэхэ мэтэр ябажа үсөөн бэшэ теоретическэ элидхэл ба унталгануулые үнгөргэһэн байна. Энэ бригадада хабаадагшад нүүдэл Халтанов (хүтэлбэрилэгшэнь), Остяковь, Борисова, Савенко гэгшэд колхознигуудай дунда нитэ-ойлгуулажмын үдэлмэри ябуулхатаяа нэгэн доро мүн ураншайханай номернуудые харуулдаг байгаа.

Тэрэшэлэн һаяын нэдэн үдэрнүүд соо айматай центртэ олон тоото элидхэл ба лекциг болоо.

ВКП(б)-гэй айком хадаа элидхэл ба лекциинүүдые үнгөргөгөө пустай хүнүүдэ тоно һонор заабринуудые үгэлэг ба тодоноо нагляднэ туһалажануудаар хангадаг байна.

Б. Мужанов, ВКП(б)-гэй Яруунын айкомой пропагандла ба агитацийн таһагые даагша.

Ойлгуулажмын хүдэлмэриие һуладхажа болохогүй

Сэлэнгын аймагай Юреогэй сомоной дэргэдэхи агитбригада арбан гаран агитаторнуудһаа бүридэнхэй. Эдэ агитаторнуудай ехэ эзэлэнгээ даажа эбэһэн участок дээрэ нитэ-ойлгуулажмын үдэлмэри мүн бэшээр ябуулжа байна. Ю есогой хүсэдбэшэ дунда бүргүүлиин директор нүхэр Е. М. Балцынов агитаторнуудай семинар ба консультаци үнгэргэлэг.

ВКП(б)-гэй членай кандидат, агитатор нүхэр А. И. Халтановтай участогай колхознигууд мүнөө үеын оршон байдалые гүнзэгыгөөр ойлгоһоноо"нгоо алтэр оборонын фонд, Улаан Армиг в эдеэ хоолой ба хулгаан хубсаһанай резервнуудые байгуулгаа одибхитэйгээр хабаадалгаа. Энэ участогай колхознигууд эхэ ойлгоонгоо оборонын фондо 4674 түхэриг себэр мүнгөөр, 1000 тус хэригэй облигаци ба «Бурят-Монголой эзэн нагаатнуд» гэжэ таниг байгуулгаа, 660 түхэриг мүнгэ оруулһан байна. Мүн мэтэр гэ зүйл ба мүнгөнэй шүгэрнин лотерейн билет 2000 түхэриг гэ заахал, тэрэгэнээ себэр мүнгөөр оруулаа.

Тэрэшэлэн тус участогай колхознигууд үйлэдбэри дэрээ үлүүсэ эршэтэйгээр хүдэлмэрлэд болобо.

Мүн ВКП(б)-гэй член агитатор нүхэр Будаева ба нүхэр Балдановтой гэгшэд хэдэн олон тоо лекциг элидхэл, үншалга ба лекциг үнгэргэжэ, үргэн нитэ колхознигуудые улаг-хооронгын оршон байдал, партийн, правительствоин тогтоолнуудые ба бэлэг Улаан Армиг-гаа гайхамшиг ажалшадуудай һайнаар танилцуулаг байна.

Эдүгээр, Юреогэй агитбригадын зарим агитаторнуудые нитэ-ойлгуулажмын хүндэтэ үзэлгэнуудые хүсэдбэр хүүргэжэ шалгалгүй гэжэ зохихо байна. Жэшэлхэдэ, агитат ренуудые нухэл В. П. Малаганов, Х. И. Хамаганова ба бусад дажа абһаан участогайнгаа колхознигуудай дунда нитэ-ойлгуулажмын хүдэлмэри мүнөө хүүгэр ябуулжа эхилээгүй байна юм.

Лубсан Ринчино.

Агитшарга

Погромныи хүсөлбэшэ дунда һургуулиин һурагшалай үүсхэлдэр 6 хүнһөө бүрилэһэн агитшарга эмхидхэглэбэ. Эдэнэр Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой малажалай фермэнүүд ба гүүртэнүүд дээрэ нитэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулна.

Агитшаргын хүдэлмэриие һургуулиин директор коммунист нүхэр Леонид Дмитриевич Краснокутский хүтэлбэрилдэг байна **Г. Сосновский.**

ВСЕВОБУЧЫН БОЕЦ, ШАЛГАЛТАЯА ЭРХИМЭЭР ҮГЭ!

★ ★ ★

Улаан Армиин алдарта ойе мэргэн бууша, шуран санаша, уран шадабарита боец боложо угтая

★ ★ ★

Всевобучын боецүүдэй үүсхэл

ЭЭДЭ. Всевобучын боец хаяа сэдэгэй телниные һайнаар шудалха зуурьа, колхозойнгоо ажал дээрэ эрхим үдэлмэриг үлыгэр жишээ ханууулха уялгатай юм.

Бурталгайн сомоной Всевобучын боецүүд болбол тус наанын үүргэсэ бөелүүлхын тулда энэ оной январиин 25-да саншаар ябаха зуураа, сомоойнгоо 3 колхозой малай бөйдал, хабирай тарилгын бөлэдхэл, Улаан Армиа морлоһон хубүүдэй гэр бүлэнэрэй байдал ба тодэнэртэ ами бүхы туһалажар эмхидхэгдэһэн тухай шалгаа үзэбэд.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой үхэр малнууд тобир тарган ба байрынгаа талаар буса колхозуудайнхиһаа һурагүй һайн байба. Энэ колхозой үхэрэй фермые эрхилэгшэ нүхэр Д. Банзаракцаева гэгшэ үхэр малнуудаа эрхим һайнаар харуулһалжа байна.

Тус сомоной «Заветы Ильича» колхоз хабарилгаа тарилгын бөлэдхэлые һайнаар ябуулбашье. гетеролийнгээ үдэлмэриин тенлжэр ааруулан ябана. Колхознигуудай сулее сагта хэды сэнгэхэ ба газетэ уншаха дурагайшье һаазь колхозойнь улаан булан хододоо суурагтай байдаг.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гахайн фермые эрхилэгшэ нүхэр Ц. Батуев гэгшэ бүрүү ба гахайнуудаа суглаань хаагаа байдаг байба. Нүхэр Батуевай ажаллаа анхаралаа табиагүй дээрэһээ болоожо, хотонийнь хододоо шинэгтэй ба себэр бөшэ байдаг юм.

Энэ гурбан колхозуудай правлени болбол Улаан Армиа морлоһон хубүүдэй гэр бүлэнэртэ туһалажа үзүүлые һайнаар хаанжа шалгагүй байна. Всевобучын боецүүд болбол колхозо дэмүүрхэ ашуу нуулгануд ба эмхэлтэнууд тухай сомоной, колхозуудай түрүүлэгшэдтэ ба партийна эхэн организацинуудай секретарьнуудта тоолон хэлэжэ, энэ мэтэр колхозоо туһалажа үзүүлхэ бэлэнэд.

Ц. Цыдыпов.

Мэргэн буудалгын мүрысөөн

Санын үрилдаанай бөлэдхэлэй үдэлмэриилгэ Иволгын аймагайхи ехэ эдибхитэйгээр хабаадалсаба. ВЛКСМ-эй айномой секретарь нүхэр Соломатина гэгшэ энэ шухала хэрэгые ехэ һайнаар эмхидхэж.

Район соо байһан бүхы колхознууд дээрэ 150 паар шэнэ сана райсаһаа нуудалдаг абгаа. Мүнөө санын һорёсо бүхы командануд бүрилэ эхилээ.

Тэрэшэлэн Баргажанай, Кибинскын ба Бөлүнтын Осоавиахимай эмхинүүд санын урилдаанда һайнаар түхэрэлгэ хэбэ. Мүн Горхон станцийн Осоавиахимай эмхи зонын санын урилдаатай бөлэдхэлхэлгэ муу бөшээр хабаадалсана.

Санын урилдаанда гадна, Осоавиахимай БМАССР-эй Центральна Совет болбол Улан-Удын Центральна, Тумэрчимэй ба Пригородно районуудай дунда буудалгын мүрысөөн хэгэ ябадалые эмхидхэжа байна.

Энэ мүрысөөн болбол районуудтахи буудалгын спортын хүдэлмэриие шалгажа, саашаагынь тэ-

Бурят-Монголой УНЭН
2-дохи нюур № 38

реенгие үргэдхэгэ ба эрхим мэргэн буудагшадые шалгэн һургажа абаха зорилготой юм.

Районуудай буудалгын мүрысөөн февралиин 7-һөө 16 хүртэр ба нитэ городой мүрысөөн февралиин 23—24 үдэрнүүдтэ болоогоор хараалагдажа. Районуудай мүрысөөнэ Осоавиахимай эхин эмхинүүдэ командаршье ба мүн ганса ганса аршье хабаадалсаха болоно.

Энэ мүрысөөндэ Осоавиахимай эхин эмхинүүд бүлэн 5 хүнөөр бүридэһэн эрэшүүлэй нэгэ команда ба эхэнэрнүүдэй нэгэ команда тоолхо ёһотой юм. Тэрэшэлэн һуримуулинууд 5 хүнөөр бүридэһэн хүбүүд, басагадай нэгэ нэгэ команда тоолхо болоно.

Нэгэтэ городой мүрысөөндэ район бүхэн хамтарһан гурбан команда (эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй ба үлибүүдэй) тоолхоор хараалагдаһан байна.

Энэ мүрысөөндэ ажажа гараһан эрхим командануд ба онсо мэргэн буудагша нүхэд Осоавиахимай Центральна Совет-дэр шагнагдаха м.

К. Дакилин.

Санын һорёондо хэн үшөө хабаадаагүй байнаб?

Ажалшад эрэд эсэ сэрэгэй мэргэжэлые һайнаар шудалжа, ямаршье сагта гартаа буугаа барин, сана дээрэ жагсажа, хүн дүрсөөг гэһэн немецко-фашистска һураг дээрмэшэлые хойшолонгүй үй бугаа сохихоор бэлэ бэлэдхэнэд.

Бурят-Монголой Осоавиахимай эмхинүүд комсомольско ба профсоюзна эмхинүүдтэй суглаа санын урилдаанда ехэхэн түхэрэлгэ хэбэ. Осоавиахимай зарим райсоветүүд санын һорёондо һайнаар хабаадалсана. Жэшэлхэдэ, Осоавиахимай Заиграйн райсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Пикулев) санын урилдаанай бөлэдхэлэгэ түрүү ябалгаажа байна. Тус райсовет болбол комсомольско ба профсоюзна эмхинүүдтэй суглаа санын командануудые эмхидхэн, санынгаа һорёое һайнаар үнгэргэнэ.

Районой центр дээрэ зуугаад залуу басагад хүбүүд сулее сагтаа санын һорёондо гаража, гол үндэр хада уулын орой дээрэһээ шуургатай адли урмаан шуужа буунад. Центртэ ашуу уулы хадын үбэрнүүд санын мүрсөөр хэлүүлшэһэн байна юм.

Тэрэшэлэн, Онохойн селекционно станцийн залуушуудай коллектив санын урилдаанда һайнгаар хабаадалсаба. Энэ станцийн 25 залуу басагад хүбүүд неделидээ турба лихин, үдешэнь 6 часһаа санын һорёондо гарадаг. Осоавиахимай ахин эмхинин түрүүлэгшэ нүхэр Волошин гэгшэ сагаар ябалгын хүдэлмэриие ехэ һайнаар зохидхэн ябуулжа байна.

Онохойн селекционно станцийн коллектив болбол урилдаанда хэрэглэдэхэ сана ба бөшэ юумэнүүдээ гүйсэд абаад, мүнөөшье урилдаанда хабаадалсалгаар бэлэн болоод байна.

Д. Колыков.

ЗАНЯТИЯА БЭЛЭДХЭЛГҮЙГӨӨР ЭХИЛНЭ

Бүтэхимэтэй уялгата сэрэгэй һуралсал Иволгын аймагта эхилэн сагаа хойшо мүнөө гурбан һара болохо дүтэлээ. Гэбэшье энэ үнгэрэһэн сагай хугасаа соо сэрэгэй эрдэм шудалха хүдэлмэри манайда муутаар ябуулагдаа.

Ганзахан Сотниково, Саянта Ороно нютагуудта сэрэгэй занятинуд барагдаг һайнаар эмхидхэгдэхэй. Тэндэ нүхэд Жданов ба Мартынов гэгшэдэй командалаг подразделениүүд программаяа муу бөшээр шудэлна.

Саянтын тосхонто Всевобучын подразделениин боецүүд С. Мясников, Н. Маслов, А. Голубев гэгшэд жаяг заршамаа һайнаар сахиха, хайуун хэшэлтэйгээр һурана. Ороныгын пунктда һуралсалгаг боецүүд И. Бизянский, П. Нетесов, А. Брянский гэгшэд сагаа үргэлжэ «эрхим» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абадаг байха юм. Гочэтэй хахта, тэндэ Балдаев ба Бимбиев гэгшэд занятиг болохо үдэртэ ферьмгее хубини дэрэгээр «шэнэ тишэ» ариладг. Һуралсалда хайша хэрэгээр хандадаг зантай.

Тиигэдэ Иволгын аймагай центр дээрэхи бүтэхимэтэй сэрэгэй һуралсалай пунктын боецүүдэй дунда «һайн» гэһэн сагнэлтэтэй нэгэшье хүн байхагүйнь тон эшүүрлтэй. Эндэхи подразделениин командир нүх. Д. А. Чирков гэгшэ «хүдэлмэридээ дираганти байнабди» гэжэ шалгаг барнад, занятиядаа ямаршье бэлэдхэлгүйгээр ахилдаг байна. Энэ хадаа тус пунктда сэрэгэй һуралсалай шанар муу байһанай гол шалтагаан мүн.

Иволгын аймагай военкомат болбол Всевобучын пунктнуудаа дээрэ сэрэгэй һуралсалай шанарые хайжаруулха, боецүүдэй ачидалгы жаяг заршамые шанг ихаха туһаа эрэд шанга хэмжэ абажа байна.

Бидэнэр хадаа Улаан Армиин XXIV ойтой ашарамтуулан Саянта, Сотниково ба Ороно нютагуудтахи Всевобучын пунктнуудта һуралсалай программые эртимэр шүүргэхын тулее оронтолто оргажа байнабди.

И. П. Турунтаев, Иволгын Райвоенкомадай Всевобучын инструктор.

ХИЛЫН СААНАҺАА

„ГИТЛЕРОВЕЦҮҮДТӨ ЗӨБҮҮСӨҺӨН БУҺАЛГААН БҮХЫ ЕВРОПОДО ДӨЛГӨРБӨ“

ГӨҺӨН ӨРЛЫН МӨДУУЛГӨ

ВАШИНГТОН, февралиин 7. (ТАСС). США-даа бусажа ерэһэн ба урдань Болгариа һуурһан американшэ посланник Эрл гэгшэ гитлеровецүүдтэ зөбүүсөөн буһалгаан бүхы Европодо дөлгөрбэ, мүнөө хүртэр үнөө тэгшөөгүй хэ хэмжээдэ хүрөө гэжэ хэлэлгэй түлеелагшадта мэдүүлбэ.

Болгариуудай 85 процентнь Советска Союзда залуушаар алыгсаа хандана. Бүхы сэлэмнуудта Гитлерэй туйлай дурагүйе тодонэр мэдэнэ. Советско-германска фронт дээрэ немецкуудай дайлаһэн ибалгаа болбол тэмдэрта гүн ехэнэр нүлеелбэ. Эрлын ёлгаанар хадаа гитлеровецүүдэй антисоветскэ бүхы эриктэнүүдые хаагаа һаа ерэн дотор ехэ бүһэлгаанүй гаража болодо гажа болгарска правительство айлаг байна.

Венгерска, финска ба итальянска армиуд СССР-ие эсэргүү зэмсэг хэлбэлсанчаа ара үбэргүй бэсэ зобсэгэлэһэн тоно немецкэ ганготорин захиралтые сөөнхынгөө дура зорилго зүрөөгэр гүйсэдхэнэ гэжэ Эрл тэмдэглэбэ.

ГИТЛЕРОВЕЦҮҮД ЕВРОПЫЕ ТОНОЖО БАЙНА

Германска ба итальянска эзэмдэгшэд Югославиие тоножо байна

АНКАРА, февралиин 7. (ТАСС). «Орнан» тодог сирийска газетэ Югославиие фашистска эзэмдэгшэдэй тоножо байһаниие тоторхойлһон статья гаргаа. Газетэ болбол үзэдахи барилгануудые тоторхойлно: Югославидахи пшеницын үргэсэ, дунынь абагада, жэлиэ 4 миллион тонно хүрдэг байһан аад, урдань тэрэгэйнгээ 10 процентые хэлэн саана гаргадаг байгаа һэн. Мүнөө эзэмдэгшэд тус орон дотороо урасынь 90 процентые газаашань гаргажа, ороондоо 10 процентыень о он тоторхи хэрэгсэлдэ оруулна. Урдань Югославда жэлиэ 4 миллион тонно кукурузын үргэсэ хүрдэжэ, 350 мянган тонные газаашань нэбтэрүүлдэг байгаа һэн. Мүнөө кукурузын үргэсые барагдуулгаг шахуу Германи хамгаран абана. Ячмень, овес ба хаго тариан Югославиа тарилгажа гансахан ла дотороо хэрэгсэлдэ гаргаталгажа байна аах, мүнөө эзэмдэгшэд тогтоогдоо байна. Урдань Балканыга малаг үсхэбэрнин тамаар түрүү һуурилнуудай нэгэ доро зэмдэг байһан Югославиа болбол, дундынь абалцаа, 4 миллион толгой үхэртэй, 9 миллион гаргай шубуутай байһан аад, мүнөө тодорхойлһон статья гаргаа. Газетэ болбол үзэдахи барилгануудые тоторхойлно: Югославидахи пшеницын үргэсэ, дунынь абагада, жэлиэ 4 миллион тонно хүрдэг байһан аад, урдань тэрэгэйнгээ 10 процентые хэлэн саана гаргадаг байгаа һэн. Мүнөө эзэмдэгшэд тус орон дотороо урасынь 90 процентые газаашань гаргажа, ороондоо 10 процентыень о он тоторхи хэрэгсэлдэ оруулна. Урдань Югославда жэлиэ 4 миллион тонно кукурузын үргэсэ хүрдэжэ, 350 мянган тонные газаашань нэбтэрүүлдэг байгаа һэн. Мүнөө кукурузын үргэсые барагдуулгаг шахуу Германи хамгаран абана. Ячмень, овес ба хаго тариан Югославиа тарилгажа гансахан ла дотороо хэрэгсэлдэ гаргаталгажа байна аах, мүнөө эзэмдэгшэд тогтоогдоо байна. Урдань Балканыга малаг үсхэбэрнин тамаар түрүү һуурилнуудай нэгэ доро эз